

Vélemény, vita

KIK A TUDÓSOK A PSZICHOLÓGIÁBAN?

WHO ARE THE SCIENTISTS IN PSYCHOLOGY?

Kardos Péter

Associate Professor of Psychology, Bloomfield College, NJ, USA
peter_kardos@bloomfield.edu

Ki a tudós a pszichológiában? – kérdezi Pléh Csaba a *Magyar Tudomány* hasábjain (2021). Az akadémikus pszichológus a kérdésre válaszolva áttekinti a mai pszichológia művelésében fellelhető fontos módszertani irányokat, rámutat a pszichológia természet-, társadalom- és bölcsészettudományos megközelítése közti különbségekre, és rávilágít az akadémiai kutatás és alkalmazott praktikum között sokszor szakmai alapon meghúzódó feszültségekre. A területet kívülről szemlélőknek az írás iránymutatás a pszichológia sokféle műveléséről, bemutatja az eltérő elméleti kereteket, hogy miként dolgozik és hoz létre új tudást az ember-ről egymás mellett vagy egymás felfedezéseire építve a neurális aktivitást figyelő idegtudós, a viselkedést kísérletekben megfigyelő fejlődés- vagy szociálpszichológus és az egyedi jelenségeket értelmező klinikus. A pszichológus számára az írás fontos emlékeztető, hogy míg nap mint nap saját szűk területünk kérdéseire keresünk válaszokat, a pszichológián belül is eltérő véleményeket találunk arról, hogy ki a szakma művelője, vagy mi is a szakma, amit művelünk.

Mint kognitív pszichológus, Pléh a kutatói készségeket és természettudományos oksági megértést hangsúlyozza, azonban az általa definiált tudós szerepben a naturalista természettudós mellett helye van a kísérletező, az egyéni különbségeket kereső, és az egyedi élményeket értelmező kutatonak is. Írása azonban kíváncsivá teszi az olvasót, aki a cikk végén érdeklődve várja, hogy a klinikusok és bölcsészek is megválaszolják ugyanezt a kérdést, hogy ki a tudós a pszichológiában? Éppen ezért, az írás több mint iránymutató: Pléh Csaba kérdése és válasza egy vitaindító.

Vajon miként definiálja a pszichológiatudományhoz való viszonyát a Pléh által megszólított klinikusok és trénerok, a pszichológus hivatást gyakorlók döntő többsége? Mit gondolnak ők a kutatás szerepéről a szakmai megosztottság és intézményi kinevezések tekintetében? És persze hogyan határozzák meg hozzájárulásukat az emberi kogníció, érzelmek és viselkedés megértéséhez a pszichológia

különböző tudományterületeinek és módszertanainak, illetve eltérő szakmai céljainak képviselői?

Ha Pléh vitaindító írását a különféle irányok és képviselők szakmai és tudományos (ön)definíciójának párbeszéde követi, akár ezen a fórumon, azzal a pszichológus szakma nyer. Egyrészt a külső szemlélő számára világossá válhat, hogy a kérdés sokkal izgalmasabb és mélyebb, mint a gyakran túlpolitizált, valójában nehezen értelmezhető választás alap- és alkalmazott kutatás között. A pszichológia mai művelői számára pedig hasznos, ha nemcsak történeti, elméleti és intézményi szinten, hanem a tudományhoz való viszonyuk és a tudományos megismerés változatos módszereinek érvényessége tekintetében is megértsék egymás álláspontját. Ahogy Robin Dunbar munkásságával Pléh rámutat, az igazán nagyhatású mai elméletek tudományterületeken átívelő, módszertanilag és publikációs választásukban is változatos kutatómunka eredményei.

IRODALOM

Pléh Cs. (2021): Ki a tudós a pszichológiában? *Magyar Tudomány*, 182, 6, 829–833. DOI: 10.1556/2065.182.2021.6.11, https://mersz.hu/hivatkozas/matud202106_f59792#matud202106_f59792